

Οι δύο Κανόνες (Πεζός και Ιαμβικός) της Χριστού Γεννήσεως (Πρωτ. Αθανάσιος Στ. Λαγουρός)

Categories : [BIBΛΙΑ](#)

Date : Δεκεμβρίου 23, 2018

ΜΕ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ

ΣΤΗΝ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐρμηνείας

τοῦ ἁγ. Νικοδήμου Ἀγιορείτου

Ἐκδόσεις «[ΤΗΝΟΣ](#)»

ΑΘΗΝΑΙ 2017

[Νέα ἔκδοση]

Μιὰ ἐνδιαφέρουσα, πρωτότυπη καὶ χρήσιμη ἔκδοση. Ἀπὸ τὸν Πρόλογο παρατίθεται κατωτέρω μικρὸ ἀπόσπασμα:

«...Τὴν πίστη, τὴν ἐμπειρία, τὴν θεολογία καὶ τὴν εὐφρόσυνη ἐξύμνηση αὐτῆς τῆς πραγματικότητας, τοῦ Μυστηρίου δηλαδὴ τῆς θείας Ἐνανθρωπήσεως, περιέχουν οἱ

δύο Ασματικοὶ Κανόνες τῶν Χριστουγέννων. Μαζὶ μὲ ὅλο τὸ σῶμα τῆς προχριστουγεννιάτικης ὑμνογραφίας, ποὺ ἔχει παραγάγει ὁ ἀφθαστος ποιητικὸς κάλαμος καὶ ὁ βαθὺς θεολογικὸς στοχασμὸς τῶν ἱερῶν Ὑμνογράφων, οἱ δύο Κανόνες τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως βοηθοῦν στὴν καλύτερη προσοικείωση τῶν δωρεῶν τῆς Σαρκώσεως.

Ὁ ἕνας Κανὼν εἶναι ὁ πεζὸς, ποίημα τοῦ Ἀγ. Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ (685-750 περ.), ὁ ὁποῖος ἔχει γράψει ὅλους τοὺς Κανόνες τῆς Μ. Ἑβδομάδος καὶ ἑπτὰ Κανόνες σὲ ἰσάριθμες Δεσποτικὲς ἑορτές. Καὶ ὁ ἄλλος Κανὼν εἶναι ὁ ἱαμβικὸς, ποίημα τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ (680-754 περ.) μεγάλου θεολόγου καὶ οἰκουμενικοῦ Διδασκάλου, ὁ ὁποῖος ἐκτὸς τῶν θεολογικῶν ἔργων του συνέθεσε 14 Κανόνες -ἄλλωστε εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς εἰσηγητὲς τοῦ ποιητικοῦ εἴδους τῶν Κανόνων- καὶ θεωρεῖται ὁ κατ' ἐξοχὴν συντάκτης τῆς Ὀκτωήχου (ὑμνοὶ τῶν Ἑσπερινῶν καὶ Ὅρθρων τῶν Κυριακῶν στὸ βιβλίον τῆς Παρακλητικῆς).

Γι' αὐτοὺς τοὺς Κανόνες τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως ὁ Φώτης Κόντογλου γράφει: "... Διάβαζα τ' ἀρχαῖα τροπάρια, καὶ βρισκόμουν σὲ μιὰ κατάσταση ποὺ δὲν μπορῶ νὰ τὴ μεταδώσω στὸν ἄλλον. Πρὸ πάντων ὁ ἱαμβικὸς Κανὼνας "Ἐσωσε λαόν", μὲ κεῖνες τὶς παράξενες καὶ μυστηριώδεις λέξεις, μ' ἔκανε νὰ θαρρῶ πὼς βρίσκουμαι στὶς πρῶτες μέρες τῆς δημιουργίας, ὅπως ἦταν πρωτόγονη ἡ φύση ποὺ μ' ἔζωνε, ὁ θεόρατος βράχος, ποὺ κρεμότανε ἀπάνω ἀπὸ τὴ μικρὴ ἐκκλησιά, ἡ θάλασσα, τ' ἄγρια δέντρα καὶ τὰ χορτάρια, οἱ καθαρὲς πέτρες, τὰ ρημονήσια ποὺ φαινότανε πέρα στὸ πέλαγο, ὁ παγωμένος βοριάς ποὺ φυσοῦσε κ' ἔκανε νὰ φαίνονται ὅλα κατακάθαρα, τ' ἀρνιὰ ποὺ βελάζανε, οἱ τσομπάνηδες ντυμένοι μὲ προβιές, τ' ἄστρα ποὺ λάμπανε σὰν παγωμένες δροσοσταλίδες τὴ νύχτα! Ὅλα τὰ 'βλεπα μέσ' ἀπὸ τοὺς χριστουγεννιάτικους ὑμνους, μέσ' ἀπὸ τὰ ἱαμβικὰ ἐκεῖνα ἀποκαλυπτικὰ λόγια, σὰν καὶ τοῦτα: "Ἄγων ἅπαντας, πρὸς σέλας ζωηφόρον Θεὸς πεφυκῶς, ἐκ πυλῶν ἀνηλίων", "ἦκεις πλανῆτιν, πρὸν νομὴν ἐπιστρέφων τὴν ἀνθοποιόν, ἐξ ἐρημαίων λόφων". Αὐτοὶ οἱ ἐρημαῖοι λόφοι, σὰν τὸ βουνὸ ποὺ ζοῦσα πάνω του, τί μυστικὸ ἀντίλαλο εἶχανε μέσα στὴν ψυχὴ μου! ὦ, τί εἶναι αὐτὴ ἡ γλῶσσα! Λόγια εἶναι αὐτὰ ἢ ἀντιφειγνίσματα ἀπὸ ἕναν ἄλλον κόσμον, γεμάτον ἀπὸ τὴ μυστικὴ φωτοχυσία τῆς ἀθανασίας! ... Πῶς νὰ μεταφράσω αὐτὰ τὰ ἀμετάφραστα;".

Ἀλλὰ αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα τροπάρια μὲ τὶς μυστηριώδεις λέξεις κρύβουν τὸ μυστήριον τῆς Ἐναυθρωπήσεως καὶ χρειάζεται ὑποβοηθητικὴ ἐρμηνευτικὴ ἀπόδοση, ὥστε τὸ περιεχόμενό τους νὰ καταστεῖ προσιτὸ σὲ ὅσους δυσκολεύονται. Χρειάζεται ἐρμηνεία, ὄχι μετάφραση, γιατί ἡ μετάφραση «σκέτη» ἀδυνατεῖ νὰ μεταδώσει τὸ νόημά τους. Ὅπως παλιότερα ἔχουμε ὑποστηρίξει, "χρειάζεται πρωτίστως ἐρμηνεία θεολογική, ἱστορική, πραγματολογική τὶς περισσότερες φορές, στὰ λειτουργικὰ κείμενα. Ἀπαιτεῖται γιὰ ἕνα τεράστιο ὄγκο δεδομένων διερμηνεία καὶ ἐξήγηση, ὥστε ἀκόμα καὶ οἱ 'κατανοητές', ἤδη μεταφρασμένες, λέξεις νὰ μεταδίδουν πραγματικὰ ἕνα κατανοητὸ μήνυμα".

Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης (1749-1809), ὁ “θεόπνους διδάσκαλος τῆς εὐσεβείας” ἔχει ἐρμηνεύσει μὲ ἐκτενῆ θεολογικὴ καὶ φιλολογικὴ ἐρμηνεία ὅλους τοὺς ἀσματικούς Κανόνες τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν. Καὶ μάλιστα γιὰ τοὺς δύο τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως σημειώνει χαρακτηριστικά: “Καθὼς γὰρ οἱ Ἄγγελοι πρότερον κατ’ αὐτὴν τὴν νύκτα τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου, ἐξήγησαν εἰς τοὺς ποιμένας καὶ ἀγροίκους ἀνθρώπους τὸ παράδοξον τοῦτο Μυστήριον, οὕτω καὶ ἡμεῖς θέλομεν ἐξηγήσει εἰς τοὺς Χριστιανούς, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀγροικότεροι εἰς τὴν κατανοήσιν τῶν γλαφυροτέρων ρημάτων καὶ νοημάτων”.

Ἡ ἐξήγηση καὶ ἐρμηνεία αὐτὴ εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν πρόσβαση στὰ νοήματα ἀλλὰ δὲν ταυτίζεται μὲ τὴν «μετάφραση τῶν λειτουργικῶν κειμένων», ποὺ μερίδα θεολόγων ἀθεολογῆτως ἐπιδιώκει καὶ μὲ ἰδιότυπο πείσμα προωθεῖ. Ἡ ἐρμηνευτικὴ ἀπόδοση χρησιμοποιεῖται γιὰ βοήθημα. Δὲν ἀντικαθιστᾷ οὔτε ἐκτοπίζει τὰ παραδεδομένα λειτουργικὰ καὶ ὑμνολογικὰ κείμενα. Κι ὅταν ἐπιτελέσει τὸ ἔργο της, δηλαδὴ νὰ ἐξηγήσει, ἐπιστρέφει ἡσυχα καὶ ταπεινὰ στὴν θέση της χωρὶς ἄλλες διεκδικήσεις» [...]

(Πηγή: christianvivliografia.wordpress.com)